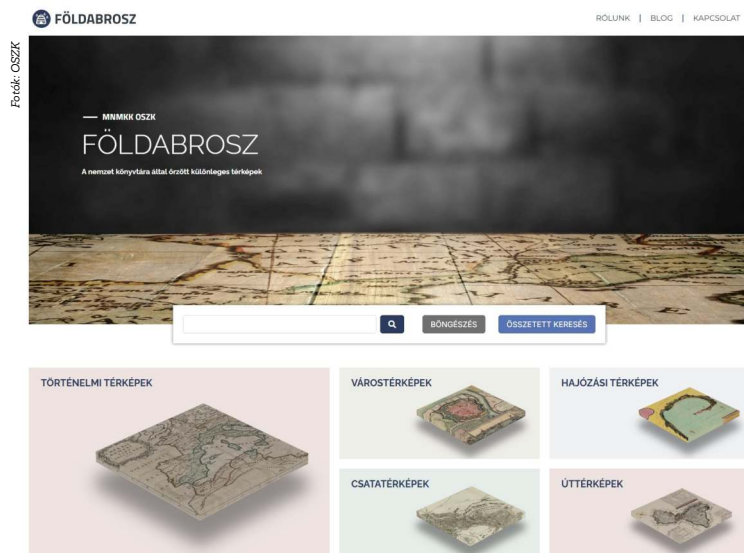

A megújulás útján

A nemzeti könyvtár tartalomszolgáltatásai 1.

Az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár digitális szolgáltatásai az elmúlt években jelentős átalakuláson mentek keresztül, és mára egy sokrétű, folyamatosan bővülő portfólióvá fejlődtek. Mindezek részletes bemutatása, valamint a mögöttük álló technológiai megoldások ismertetése azonban meghaladná egyetlen cikk kereteit.

A sorozat első részében a különgyűjteményi tartalomszolgáltatásainkba szeretnénk egy rövid betekintést nyújtani. Itt összesen hét digitális gyűjteményről beszélünk, amelyek a következők:

COPIA
FOTÓTÉR
FÖLDABROSZ
HANGTÁR
KÖNYVJEGYTÁR
RÉGI RITKA
PLAKÁTTÁR

Ezek célja, hogy az intézményben található unikális dokumentumokhoz való hozzáférés egy gyors, egyszerűen és könnyen kereshető felületen, felhasználóbarát módon legyenek elérhetőek a kutatók és az érdeklődők számára egyaránt.

Ennek érdekében egy korszerű, egymásra épülő szakmai és technológiai rendszert hoztunk létre, amelynek központi háttér-eleme az Online Tartalomszolgáltató Rendszer (OTR). Ez a rendszer biztosítja a

könyvtárban feldolgozott dokumentumok publikálását. A felhasználók ebből annyit látnak, hogy egy WordPress-alapú weboldalon keresztül kereshetnek a bibliográfiai adatokban és böngészhetik, olvashatják az ezekhez tartozó digitális másolatokat. A háttérben azonban komoly technológia dolgozik.

Ezek a tartalomszolgáltatások infrastruktúrájukat tekintve korábban egy multisite-ban voltak, amely nagyban megnehezítette a frissítésüket és a szükséges beépülő modulok (Pluginek) kezelését. Így a tavalyi év során minden ilyen jellegű szolgáltatásunknak önálló, saját környezetet alakítottunk ki a legfrissebb WordPress verzióval. Továbbá a backendben megújításra került az ún. harvest (adatbetöltési) folyamat is, amelynek segítségével a dokumentumok metaadatai a központi katalógusból és egy egyedi feldolgozórendszerből, a Tudástárból töltődnek be a már említett felhasználói felületre a hozzájuk kapcsolódó kép- és hangállományokkal együtt. Ennek továbbfejlesztése során elkészült egy Pythonban írt, OAI-PMH protokollt használó API, ami immár közvetlenül dolgozza fel a MARC-rekordokat és automatikusan társítja hozzájuk a DSpace-ben tárolt digitális másolatokat. Ehhez kapcsolódóan új adminisztrációs felület is kialakításra került, így már nem parancsorból, hanem webes környezetből vezérelhető ez a folyamat, ami nagy könyvnyelbbség a napi működés során. Ezeknek köszönhetően könnyen áttekinthető az eredmény és az automatikus hibajelzések által (pl. hiányzó kötelező mező, képhivatkozás stb.) gyorsabb és biztonságosabb lett a közzététel folyamata.

„A sorozat első részében a különgyűjteményi tartalomszolgáltatásainkba szeretnénk egy rövid betekintést nyújtani”

Nyelv

Magyar	(2684)
Olasz	(23)
Francia	(10)
Német	(7)
Angol	(3)

Dokumentum jellege

Autográf	(2318)
Gépirat autográf aláírással	(255)
Gépirat	(27)
Gépirat autográf kiegészítéssel és...	(26)
Gépirat autográf javításokkal és ...	(23)
Távirat	(22)
Gépirat autográf javításokkal, kie...	(21)
Gépirat és autográf	(7)

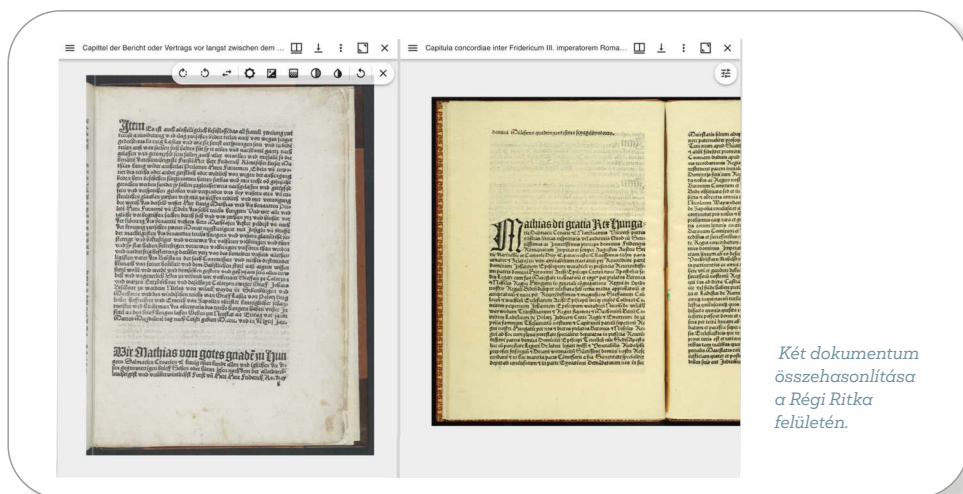
Dokumentum típusa

Levél	(1764)
Levelezőlap	(388)
Képeslap	(219)
Levélkártya	(99)
Névjegykártya	(93)
Zárt levelezőlap	(35)
Távirat	(32)
Képes levelezőlap	(22)

Facettás szűrés a Copia szolgáltatásban: gyakoriság szerint vannak rendezve és a facetták neve mellett látható kis piktogramok jelölik a böngészhető címkéket.

A szolgáltatások felhasználói oldala is megújult. A keresőmotor alapját az Elasticsearch technológia adja, amely lehetővé teszi a gyors, összetett lekérdezéseket és egyben biztosítja a fejlett keresési funkciókat is. Ennek eredményeként ezen felületeinken is elérhetővé vált a facettás szűrés, amely modern és könnyen használható, felhasználóbarát szűkítési lehetőséget biztosít a találati listánál. Emellett egy teljesen új elemként bekerültek a böngészhető címkék is. Ezek teljes értékűkészségeket tartalmaznak, amelyek szintén kereshetőek. Mindezeket és a testreszabható keresőmezőket a már említett, megújított adminfelületen keresztül lehet konfigurálni a tulajdonságokkal és a típusaikkal (pl. szabadszöveges, autocomplete, dátum stb.) együtt, így már nem szükséges fejlesztő bevonása egy ilyen jellegű módosításhoz. Ezeket túl új funkció a tartalomszolgáltatásokban a kutathatóság és a felhasználói élmény támogatása érdekében, hogy bármelyik keresőből állítunk össze egy találati listát, a böngésző címsorában egy egyedi URL generálódik, amelyen keresztül az újra megnyitható lesz, valamint elmenthető és megosztható.

A digitális szolgáltatások fejlesztése azonban nem állt meg az adatoknál és azok kereshetőségénél. Több platformunkba is bevezetésre került egy nagy felbontású képszolgáltatás, amely a dokumentumok digitalizált változatainak IIIF szervertől kizsugárzását teszi lehetővé. Az új képnézegető alkalmazás (Mirador) nemcsak a

Két dokumentum összehasonlítása a Régi Ritka felületén.

többoldalas dokumentumok áttekintését könnyíti meg, hanem az egyes anyagok összehasonlítását is. Ez a képmegjelenítő eszköz alkalmas arra, hogy egy böngésző ablakban több digitális másolatot is megjelenítsen egymás mellett, így azok párhuzamosan tekinthetők meg és teljes egészében összevethetők. Minden megjelenített dokumentum egy egyedi URL-lel rendelkezik, amely lehetővé teszi azt is, hogy bármely weboldal ezen képnézegetőjébe betölthető legyen. Ezenfelül a megjelenítőhöz elkészítettünk egy magyar nyelvű kezelőfelületet is a könnyebb használhatóság érdekében. Idén ennek segítségével tervezzük, hogy összekapcsoljuk egy adott dokumentum különböző kiadásait.

Ezen virtuális gyűjtemények esetében nagy figyelmet fordítunk arra is, hogy ne

csak infrastruktúrájukban, tartalmukban újuljanak meg, hanem megjelenésükben is, amelyet fokozatosan vezetünk át a szolgáltatásainkba. Az arculatfrissítések következtében a felületeink letisztultabbak, modernebbek lettek, és ezáltal jobban igazodnak az intézmény megjelenéséhez is.

Összességében, tehát egy olyan szolgáltatási ökoszisztéma jött létre, ahol a könyvtári szakértelem, a technológiai innováció és felhasználási élmény kéz a kézben jár. A fenti fejlesztések és az azt kiszolgáló háttérrendszerek nemcsak technológiai újítások, hanem szemléletbeli előrelépést is jelentenek a digitális közgyűjteményi szolgáltatások jövője felé.

Tamásné Kovács Adrienn

„Egy olyan szolgáltatási ökoszisztéma jött létre, ahol a könyvtári szakértelem, a technológiai innováció és felhasználási élmény kéz a kézben járnak”